

Vi vårdar, värnar och visar det svenska båtarnet

Det här är...

Veteranbåtsföreningen (MSF)

Blickar bakåt med sikte på framtiden

Ett levande båtarnv

Kan det vara med veteranbåtar som med världens högsta berg?

När den engelske bergsbestigaren George Mallory i början av 1920-talet fick frågan varför han ville bestiga Mount Everest, svarade han:

– Because it's there.

Mallorys svar är berömt. Hans ord handlar om viljan att göra saker och ting inte för att det är rationellt, utan för deras egen skull – bara för att 'de finns där'.

Ungefär så är det med våra gamla fritidsbåtar, de som blivit veteraner och ger oss en alldeles särskild förnöjelse – men också utmanar oss att ta hand om dem.

Det är de båtarna vi ägnar oss åt i Veteranbåtsföreningen. De som 'finns där'.

Det ligger inget rationellt i det. Med de gamla båtarnas marknadsvärde, till exempel, kan det vara lite så och så. Men den frågan är på det hela taget ointressant. Det är inte därför vi vill värna och vårda dem.

Det avgörande är – precis som med Everest för Mallory – att de har ett egenvärde som är oemotståndligt.

Det är dessa värden som Veteranbåtsföreningen vill värna, vårda och visa. Vi har vid det här laget fyrtio år på nacken. Men istället för att, så här i medelåldern, sakta ner tempot gör vi tvärtom. Vi ökar takten.

Lite översiktligt ser Veteranbåtsföreningens verksamhet ut så här:

Vi har ca 2 500 medlemmar, spridda över hela Sverige. Vi har vårt kansli på Skeppsholmen i Stockholm och är med och driver Veteranbåtsmuseet i Västerås och Båthall 2 på Galärvarvet. Vi har egen monter på båtmässorna i Göteborg och Stockholm och bevakar veteranbåtsmöten från Skärhamn i väst till Höga Kusten i norr. Vi stöttar ägare till gamla båtar med stipendier och renoveringstips. Föreningen har de senaste åren i egen regi skannat 25 000 båtritningar och därmed skapat världens största digitaliserade fritidsbåtsregister, tillgängligt för alla och envar. Vi har goda kontakter med olika myndigheter och försöker få dem att dra åt vårt håll. Och inte minst ger vi ut tidningen *Veteranbåten* fem gånger per år och med ett sidantal i ständigt växande.

Breddat uppdrag

'Museiföreningen Sveriges Fritidsbåtar' (MSF), som är vårt formella namn, bildades 1973 av båtlivets stora riksorganisationer SSF, SXX och SBU efter ett initiativ av konstruktören Knud H. Reimers. Avsikten var enligt stiftelseurkunden att:

"Vara en ideell förening med uppgift att sprida ökad kunskap om och för framtiden bevara den svenska fritidsbåtens historia."

Föreningen skapades vid en speciell tidpunkt i svenskt båtliv. Nu, i början av 1970-talet, hade vi sett slutet på en era; Sveriges fantastiskt rika träbåtsepok låg bakom oss. Det var den som MSF var tänkt att värna och vårda.

Och det gör vi i högsta grad fortfarande.

Men idag, anno 2014, har uppdraget fått en vidare innebörd, helt enkelt för att tiden inte står

stilla. Till arvet av veteranbåtar räknar vi nu också de tidiga båtarna i glasfiberarmerad plast, de som så grundligt förändrade det svenska båtlivet under 1960- och 70-talen.

Utvecklingen av våra fritidsbåtar är dynamisk och föränderlig, och det är vår förenings uppgift att spegla det. Eftersom vi är aktiva i tankar och handling har vi valt att framtona som mindre 'museala'. Medan MSF förblir föreningens beteckning lite i bakgrunden, använder vi oss nu utåt av det namn som sedan länge är i allmänt bruk – **Veteranbåtsföreningen**.

För varje år som går blir veteranbåtarna bara fler, och de som var med från början blir ännu lite äldre. Därför är det naturligt för Veteranbåtsföreningen att öka takten. Den presentation du just nu bläddrar i är ett led i vår strävan att åstadkomma mer. Kan vi nå fler veteranbåtsvänner kan vi också göra mer för de gamla klenoderna.

Vad det handlar om är att dela ett intresse och en känsla.

Välkommen att göra det med oss i Veteranbåtsföreningen.

Veteranbåtar finns i hela Sverige Det gör vi också!

Veteranbåtmuseet i Västerås

I en tegelbyggnad invid det gamla ångkraftverket i Västerås hamn ligger Veteranbåtmuseet. På två våningar visas ett urval av äldre fritidsbåtar, allt från Finnjolle nr 1 till racerbåtar, kanoter, klassiska båtmotorer, konstruktörstavlor och nautica.

Museet invigdes i juni 2003 av landshövding Mats Svegfors och drivs i regi av Veteranbåtsföreningen i samarbete med Västerås kommun. Det låg tidigare på Fjäderholmarna i Stockholm, men av flera skäl växte behovet att flytta till en lämpligare plats.

Med åren har vårt museum blivit en samlingspunkt för många föreningar, t ex Oceanseglingssklubben, som väljer att hålla sina möten här. Museet erbjuder catering och är öppet och bemannat året runt.

Båthall 2 på Galärvarvet

Granne med Vasamuseet och utmed promenadvägen förbi Galärvarvets gästhamn ligger Båthall 2. Här visas en av Europas mest omfattande båtsamlingar, sammanlagt ett hundratal båtar och tillbehör från 1100-talet ända fram till våra dagars veteranbåtar.

Båthall 2 drivs i samarbete mellan Veteranbåtsföreningen och Sjöhistoriska museet, bemanningen sköts helt av föreningens volontärer.

Båthall 2 är öppen från maj till början av september och lockar årligen omkring 40 000 besökare. Ett av dragplästren är förstås kungaslupen Vasaorden – en veteranbåt med proveniens ...

Skärhamn

Träbåtsfestivalen i Skärhamn arrangeras av Västskustens Träbåtsförening, VTF. Veteranbåtsföreningen deltar varje år vid festivalen och vårt samarbete och utbyte med VTF är stort. Det är viktigt för Veteranbåtsföreningen att vara rikstäckande i alla avseenden men också att på bästa sätt stödja alla de föreningar som arbetar med veteranbåtar över hela Sverige.

Karlskrona

Karlskrona veteranbåtsdagar arrangeras av Carlskrona Veteranbåtsklubb, Marinmuseum och andra lokala föreningar. På Stumholmen samlas ett stort antal veteranbåtar. Marinmuseum och båtbyggarskolan Litorina är öppna. Veteranbåtsdagarna är en riktig folkfest där Veteranbåtsföreningen deltar och stöttar.

Kansliet

Veteranbåtsföreningen har ett eget kansli, lämpligt nog beläget i en marin miljö av verklig veteranbåtskaller – Råseglarhuset på Skeppsholmen i Stockholm.

Här sköts en stor del av föreningens administration och här håller vi de flesta av våra täta styrelsemöten.

Här finns också föreningens samlingar med dokumentation, ritningar, nautica, tidningar, matriklar, foton, etc. Medlemmar som söker gamla uppgifter och fakta är välkomna att leta i kansliets hyllor.

Kansliet är öppet tisdagar och onsdagar. Under sommarmånaderna flyttas kansliets verksamhet till Båthall 2 på Galärvarvet.

Veteranbåtsmöten

Varje sommar samlas gamla dyrgripar på veteranbåtsmöten. Båtarna visas upp, diskuteras och avnjuts vid bryggor och kajer eller i parader och kappseglingar ute på fjärden.

Veteranbåtsföreningen är självklar medarrangör vid bl a Stockholm Classic Yacht Week, som äger rum med bas i Wasahamnen. Vi uppmärksammar och uppmuntrar liknande möten på andra platser i Sverige.

Veteranbåtsmöten är bästa sättet att visa vårt levande båtarnas utöver den redan bitna kretsen av seglare och grytgubbar. Vackra linjer och vårdad patina gör starkt intryck även på 'vanligt folk', och det suckas hänfört när besökarna stannar till i beundran inför veteranerna.

Men veteranbåtsmötena är också en höjdpunkt för båtägarna själva. Alla delar ett intresse och en livsstil, och här ges chansen att under några dagar träffas och umgås med själsfränder.

Den 16-19 juli 2015 anordnar vi en Veteranbåtseskader till Ålands Sjödagar och Kustkulturfestivalen i Mariehamn, kanske fortsätter vi också till Forum Marinum i Åbo. Kontakta vårt kansli för information.

Veteranbåtsmötena stärker livsandarna för både folk och farkoster!

Måste en veteranbåt vara gjord i trä?

Åldern avgör

För inte särskilt många år sedan var det enkelt att definiera en veteranbåt. Svaret rymdes, på det hela taget, i ett med rätta omhuldat begrepp: Det svenska träbåtsarvet. Gränsen gick alldeles naturligt bortom plastbåtsepokan.

Men allt flyter (utom veteranbåtar som inte sköts) och gränser i tiden följer med flödet. Åren ilar förbi, och den "moderna" glasfiberarmerade plast som en gång revolutionerade båtlivet – och av många sågs med oblidiga ögon ... – har idag ett halvt århundrade bakom sig.

Därför är det naturligt att i våra dagar dra veteranbåtsgränsen gott och väl hitom plastbåtarnas genombrott under 1960-talet.

Veteranbåten i vår betydelse kan vara i stort sett allt som använts eller används som fritidsbåt och har – ungefär – en halv mansålder bakom sig. Därför omfattar föreningens verksamhet allt från stiliga salongsbåtar och yachter i ädla träslag till ombyggda allmogebåtar tätade med färtalg och tjära. Till veteranbåtarna räknar vi lika gärna extrema kappseglare – t ex skumsleven X från 1912, Laurins pedalstyrda 5:or och Peter Norlins Scampi från 1969 – som en gammal snipa med hundrårårig säfflemotor under huven.

K-märkningen av fritidsbåtar – som Veteranbåtsföreningen initierat – ställer upp vissa formella krav på ålder och egenskaper. Veteranbåtsföreningens kriterier är mer generösa. I grunden handlar det om intresset och viljan att bevara ett stort och viktigt kulturarv.

Varje fritidsbåt speglar den tid den byggdes. Den ingår i ett sammanhang, utgör en bit av Båtsverige.

Det som vi vill hålla levande.

Trä plast eller stål - allt kan finnas i en veteranbåt.

Veteranbåts-
Arkivet

Vi har skannat 50 000 ritningar

...och vi har mycket kvar

Inte bara de gamla båtarna ska bevaras, utan också ritningarna de en gång byggdes efter. Veteranbåtsföreningen har ägnat mycket arbete åt detta – vid det här laget har vi skannat över 25 000 fritidsbåtsritningar.

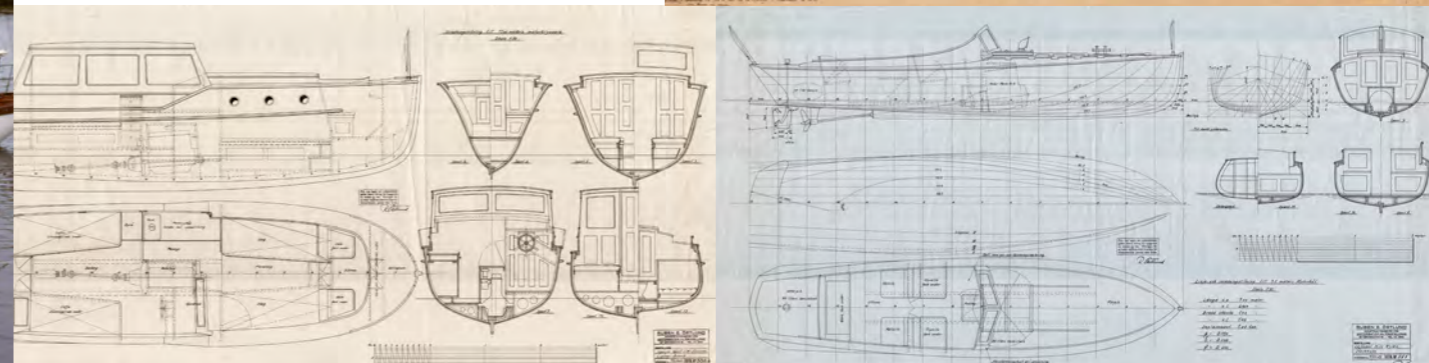
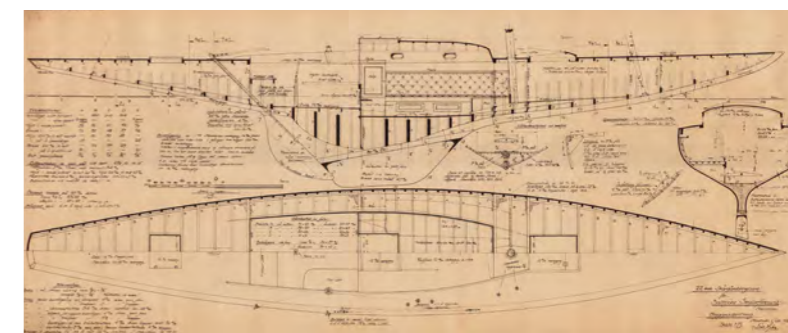
Det var i december 2007 som föreningen slöt avtal med Statens maritima museer om att skanna och digitalisera alla ritningar i de offentliga samlingarna. Föreningen har ordnat med såväl finansieringen som utförandet av själva skanningsarbetet. Och mer arbete återstår.

– Vi har en ofantlig guldgruva i Sverige när det gäller fritidsbåtar. Många ritningar finns i våra arkiv men lika mycket till finns undagömt i båtfolkets byrålådor. Det vill vi locka fram. Folk kan komma till oss och få ritningar inskannade och därmed göra dem sökbara för andra, säger Pierre Dunbar, ordförande i Veteranbåtsföreningen.

Reimers, C G Pettersson, Forslund, Östlund, Iversen, Estlander, Andersson är några av våra stora konstruktörer vars ritningar nu är samlade i en databas och åtkomliga via Internet – en dröm för både båtentusiaster och forskare.

Skanningen sköts fortlöpande av vår personal på Veteranbåtsmuseet i Västerås, där en storformats-skanner med hög kvalitet är igång fem dagar i veckan. Kvaliteten blir så god att man kan se strukturen i pappret och konstruktörens ibland bortsuddade noteringar. Det betyder att det skannade materialet många gånger kan ge oss mer information än originalet och det betyder också att vi inte längre behöver hantera ömtåligt originalmaterial utan detta kan bevaras för framtiden.

En skanner går att flytta, och vid båtmässor i Göteborg och Stockholm är vår utrustning och personal på plats för att skanna ritningar som besökarna tar med sig.

"Fadder sökes"

Har du en båt du inte kan eller vill sälja, men heller inte kan ta hand om själv?

Kanske är det en "fadder" du söker – någon som kan använda och sköta om din båt utan att äga den.

Inom Veteranbåtsföreningen ser vi fadderskap som en bra lösning för många båtägare som vårdar sig om sin klenods framtid. Därför stöttar vi fadderskap på flera sätt.

Vi vill puffa för fadderskapet som möjlighet, och därför har medlemmar tillgång till gratis annonsering om fadderskap på vår hemsida www.veteranbaten.se.

På hemsidan informerar vi också om hur man kan utforma en överenskommelse om fadderskap, med förslag till innehållet i ett standardavtal.

Veteranbåtsfonden

Ambitionen är höga när en gammal klenod ska renoveras. Men matchas de av ett praktiskt kunnande om hur det ska gå till? Och hur är det med ekonomin?

Att "värna och vårda" är en del av Veteranbåtsföreningens uppdrag, och ett konkret uttryck för den tanken är Veteranbåtsfonden.

Med medel ur denna fond har vi sedan trettio år hjälpt båtägare med renoveringen. Stödet utgår i form av professionell hantverkshjälp, besiktning, handlingsplan, kostnadskalkyl, med mera. Fonden är öppen för ansökan varje höst hos Veteranbåtsföreningens kansli.

'Rena linjer, ren segling'

Veteranbåtsföreningen har återkommande evenemang på sitt program, men vi gör också punktinsatser.

Ett exempel är minnesutställningen 'Rena linjer, ren segling' om yachtkonstruktören Peter Norlin (1941-2012), som visades på Sjöhistoriska museet under 2013 och 2014.

Peter Norlin växte upp under den långkölade segelbåtens era, men slog igenom i skarven mellan det gamla och det nya båtlivet. Året var 1969, båten hette Scampi och resten är seglingshistoria.

Utställningen arrangerades av Veteranbåtsföreningen i samarbete med Peter Norlins dotter och son.

Bokproduktion

Dokumentation är en av våra viktiga uppgifter. Veteranbåtsföreningen stöder bokprojekt om äldre båtar, men vi ger också ut böcker i egen regi. Just nu håller föreningen på med en bok om familjen Holm med tonvikt på Tore Holm och hans konstruktioner.

Föreningen stödjer också aktivt bokproduktion genom att göra böckerna tillgängliga för medlemmarna. Där kan nämnas nytgivna böcker som Andy Symons fantastiska bok om Schelins varv och Bengt Jörnstedts "Vinden är fri". Mer information på hemsidan.

Vi gillar att prata gamla båtar

- men vi gör mer än bara snackar

Andra böcker föreningen givit ut är Alla våra skärgårdskryssare av Per Thelander, Pionjärer vid ritbordet av Sonja Herlin och nytugåvan av Bygg båten själv.

Föreningen medverkar även i ett projekt tillsammans med GYS för att dokumentera den tidiga svenska segelsporten.

Lunkentuss

I Sundsvall är gamla jorden runtsegelaren (1962-65) Lunkentuss renoverad till nyskick. Efter 5 000 timmars ideellt arbete har hon skänkts till kommunen, som kommer att ge Lunkentuss en permanent utställningsplats i Sundsvall. Det kan bli som skissen visar, inspirerat av 'inglasningen' av Göran Schildts berömda Daphne i Åbo.

Det som sker i Sundsvall är unikt i Sverige. Veteranbåtsföreningen var med i projektet från början; vi bidrog ekonomiskt, men framför allt kunde vi med föreningens auktoritet som riksorganisation poängtera Lunkentuss värde i svensk båthistoria.

Paraplyorganisation Tiedemannklubben och C G Pettersson Sällskapet har anslutit sina medlemmar till *Veteranbåtsföreningen*. Fler specialföreningar är på gång, och ännu fler är välkomna. I vår tidning *Veteranbåten* får man disponera visst utrymme för egna föreningsnyheter. Självklart får föreningens medlemmar tidningen hem i brevlådan.

Remissinstans Genom Veteranbåtsföreningens mycket aktiva, resultatnriktade arbete och vårt mångåriga samarbete med myndigheter som bl a Statens maritima museer är vi remissinstans i ärenden som rör det svenska båtvarvet.

K-märkning Tanken på k-märkning av äldre fritidsbåtar väcktes ursprungligen av Veteranbåtsföreningen. Idén anammades av Sjöhistoriska museet, som sköter om granskning och urval. Därmed får k-märkningen den officiella prägel som vi menar att den bör ha.

"Classic" på Allt för Sjön Ett numera stående, och mycket uppskattat, inslag på Allt för sjön är Classic-utställningen. Veteranbåtsföreningen med ordföranden Pierre Dunbar i spetsen har varit drivande för att presentera den mångfald av äldre tiders båtglädje som varje år erbjuds mässans besökare.

Veteranbåten

300 sidor fakta och nöje varje år till våra medlemmar

Veteranbåten om veteranbåtar

För trettio år sedan beslutade föreningen att det skulle ges ut en tidning. Det var hög tid att börja kommunicera med medlemmarna. Sagt och gjort, Janicke Henrikson tog tag i uppdraget och på den tiden klippte och klistrade hon tills det såg bra ut, sen kopierades det och resultatet blev det första numret. Det finns fortfarande kvar hos några av våra medlemmar. Resten är historia, under de första åren kom tidningen när tiden så medgav, men det var aldrig frågan om att inte fortsätta, medlemmarna uppskattade att få bra och läsvärt material från föreningen.

Med tiden tog Stefan Iwanowski över redaktörsrollen och tidningen kom regelbundet med fyra nummer om året. Efter Stefan tog Lars-Olof Norlin över rollen och tidningen fortsatte att komma regelbundet. För elva år sedan var det dags igen. Lars Porne gick nu in som redaktör och vi satsade på fem nummer med färg genomgående med en helt ny layout. Idag kan vi se tillbaka på en fantastisk utveckling.

Rikt innehåll

Alla föreningar som vill kan publicera sig under rubriken **klubbnytt** och det är det många som gör.

Vi har olika teman, givetvis recenserar vi böcker, under rubriken **notiser** presenteras bland annat kommande evenemang. **Marknaden** är perfekt för den som vill sälja, köpa eller efterlysa ty här finns de som vet!

Vi lägger nu ut Marknaden på hemsidan och där ser vi att intresset är stort, mängder med besökare och nöjda medlemmar som köper och säljer. Det kostar inget att annonsera för medlemmar.

Underhållande läsning

Kåseriet med Pias illustrationer väntar vi alltid på för de är alltid överraskande. Veteranbåtsmöten och mässor bevakar vi året runt, även i vårt grannland då vi sedan tjugo år arrangerar resan till båtmässan i Helsingfors.

Samlingsplats för våra föreningar

I varje nummer har vi sedan tio år en artikel om ett segelsällskap eller båtklubb, det finns många i landet men alla har sin särart och det ser man i artiklarna. Det som är bra är att det kommer många tips hur man utvecklar sin lokala verksamhet och det är de goda exemplen som vi vill sprida, de dåliga till lärdom, fast det är sällan vi får in den informationen.

Gäster skriver om...

Gästskribenten har sin särskilda plats, här har under åren namnkunniga i vår värld bidragit med sina upplevelser och liv med båtar.

Renoveringar som inspirerar

Renoveringar, eller ibland obegripliga insatser för att rädda och bevara båtar, slutar aldrig att imponera. De har sin givna plats i tidningen, vi vet att det uppskattas så vi sparar inte på bilderna, kan ibland bli både fyra och sex och kanske åtta sidor!

Annonser

Våra annonsörer är nöjda, för annonseringen leder till att de får uppdrag och så skall det vara. Var skall man annars annonsera när man vill nå dem som värnar och vårdar sina båtar, det är våra medlemmar som behöver bra material och tillbehör.

Bei medlem!

Vill du vara med och värna vårt båtarnv?

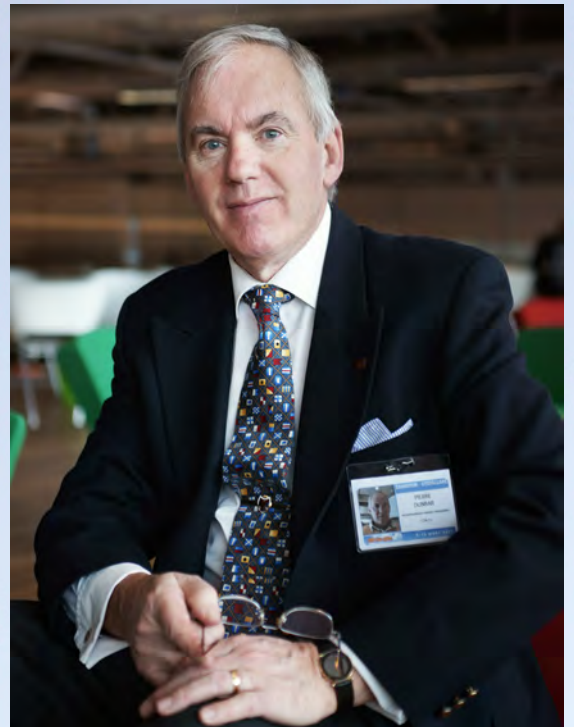
Klart du skall bli medlem, här får du några argument. Som medlem är du med och påverkar utvecklingen. Därför är din röst är viktig!

Veteranbåtsföreningen bildades 1973 på initiativ av konstruktören Knud H Reimers i samarbete med Sjöhistoriska museet, SBU, SXX och SSF. Tio år senare gav föreningen ut det första numret av *Veteranbåten*. Idag, ytterligare tre decennier senare, är detta veteranbåtssveriges snabbast växande tidning, nu med fem nummer per år och över 5 000 läsare.

Sedan starten har vi följt och ofta lett utvecklingen. Veteranbåtsmötet i Vasahamnen i slutet av maj inleder båtsäsongen, vi är med i Karlskrona, Skärhamn, Höno-Klova, Rättvik och listan kan göras längre. Vi är engagerade i hela landet.

På Veteranbåtsforum initierades och lades grunden till k-märkningen. I samarbete med andra organisationer har vi skapat juridiska underlag för omhändertagandet av "övergivna" båtar. Fadderavtalet, där man kan bli fadder för en båt som söker ny familj, är nu sjösatt och intresset ökar.

Museer är viktiga, där kan vi visa upp våra samlingar och i mötet med våra besökare skapas nya initiativ. Ett museum ska alltid förändras och utvecklas, och en bra skanner har blivit ett av våra moderna hjälpmedel.

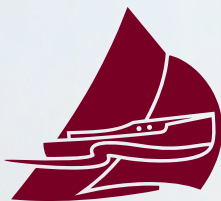

Pierre Dunbar
Ordförande i Veteranbåtsföreningen

Vi är i full färd med en omfattande digital dokumentation på Veteranbåtsmuseet i Västerås. Nära 30 000 fritidsbåtsritningar är nu sökbara via www.veteranbaten.se - under Veteranbåtsarkivet. Under de närmaste åren kommer vi att digitalisera ytterligare drygt 40 000 ritningar till det som redan är världens största arkiv i sitt slag. Man kan beställa ritningar till en låg kostnad, perfekt för ägare, båtbyggare, modellbyggare – alla som har ett intresse har tillgång till materialet.

Vi gör mycket mer, men jag tror att de här argumenten övertygar. Dessutom tar vi endast ut en medlemsavgift som täcker tidningen och kansliet, resten klarar vi genom att göra ett bra jobb i många olika sammanhang.

Välkommen som medlem, du kommer inte att ångra ditt val. Alla är välkomna och man behöver inte vara båtägare. Det är intresset som räknas.

Veteranbåtsföreningen (MSF)

Besöksadress:
Slupskjulsvägen 42
Råseglarhuset
Skeppsholmen

Postadress:
Museiföreningen
Sveriges Fritidsbåtar
Slupskjulsvägen 42
111 49 Stockholm

Telefon:
08-783 79 04
E-post till kansliet:
info@veteranbaten.se

Veteranbåtsmuseet
Ångkraftsvägen 5
721 30 Västerås
Telefon: 021-132 764
aros@veteranbaten.se

Västkusten
Göran Gärberg
Uddevalla
Telefon: 070-744 42 40
goran.garberg@xav.se